

השוחרט פרק שני חולין

ל.

עין משפט נר מצוה

לֹא אֶמִּי פִּיֹּה מִהֶלֶּ פִּסְוִי הַמּוֹקְדֵשׁן הִלִּיטִי:
לֹא בִּמִּי פִּיֹּה מִהֶלֶּ עֵרֶכְו וְהַמִּזְמֵן הִלִּיטִי סָגַג עֵשׂוֹן קָלָה:
לֹא גִמִּי שֵׁס הִלִּיטִי וּפִיִּצִי מִהֶלֶּ שֶׁלֶּר אֲנֹת הַטּוֹמֵאָה הִלִּיטִי:
לֹא דִהוּ רִזְמִי פִּיִּצִי מִהֶלֶּ שְׁחִיטָה הִלִּיטִי סָגַג עֵשׂוֹן סָגַג טוֹשֵׁטִי יוֹדִי קִי כֹּה פִּטִּי גִ:

רבינו גרשום

אלעזר דאמור דאניה לשחיטה אלא לבסוף לפלוג בהכשירה דפרה כגון דשוחט חד גברא בשני סודרין כלומר כששחט סומך ראשון היה עטוף סודר אחד וכששחט סימן אחר נתעטף בסודר אחר לסודר קמא לא מטמא וסודר בתרא מטמא דאניה לשחיטה אלא לבסוף: לא לעולם אינה לשחיטה אלא לבסוף. אחר תקשי לך מפני מה לא פליגי בזה שהענין בסול דפרה קא מיירי וכו': אותרי בר אידי בר אבין ובמודע לשמו פטור וכו' הכי סבירין פסח שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא במודע (כלומר) אם שחטו במודע נפל החמץ לשם פטור שפסח פסול הוא שלא לשמו ששחטו לשום שלמים על חמץ חייב דמאכנע עשר ואילך כשמתחיל חמדי של בין הערבים אין שוחטין שום דבר על חמץ אפי' חמדי ואפי' שלמים. שמת מיה פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה כלומר לברא חטוב שלמים אצ"ל עקך שמו מפסח ושחטו לשום שלמים ולפיכך פטור (דהוי' כגון) ששחטו לשמו לאו חטוב שלמים אלא פסח פסול שכבר עבר זמנו של פסח שחטו קריל דאי גוונא פסח שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא במודע דלא בעי עקירה דכלא עקירה חטוב שלמים ואמאי פטור שחטו על חמץ ואמור ר' חיא בר גמרא אמר כן נזקקה מפי חבורה וכו' כלומר אמרו בחבורה של רבנן כגון שהיו בעלים מטאי מהים כלומר לאו כדסבירין דחבורה דאבד פסחו והפרישו ואחר תחתיו ונמצא במודע ושחטו על חמץ לשמו פטור דהוא דאי חייב דחטוב שלמים בלא עקירה אלא כגון שהיו בעלים מטאי מהים דגדנחו לפסח שני דסתמא לשמו קאי לפיכך פטור: ואי אמרת אינה לשחיטה אלא לבסוף כיון דשחט בה פורתא אידחי ליה מפסח כלומר אידחי ליה מפסח דאבד פסחו והפרישו ואידך סימן דא כי קא שחט שלמים קא שחט מחייב אצ"מ מדחיינין דפטור דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לפיכך כי התחיל לשחוט קבע ליה לפסח ולפיכך הוה ליה פסח פסול ופטור. א"ל אבבי נהי דאידחי ליה מפסח כו' כלומר (א) אפי'

והוינן בה טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור. כן היא גירסת הקונטרס וקשה דלדדייק מסיפא נידוק מרישא איפכא טעמא דלשמו הא סתמא חייב אלמא דלא צעינן עקירה וצריב ספרים ישנים גרסינן והוינן בה לשמו אמאי פטור פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא ש"מ צעי עקירה פ' דאי סתמא לא צעי עקירה א"כ סתם הוי שלמים וכשר כששחטו לשם פסח מידי דהוה לשלמים ודאי ששחטן לשם פסח דשערין: **בדמי פסח** מי אידחי. ואם תאמר ממה נפשך אידחי גם מדמי פסח דמכי שחט פורתא אינה ראויה לפדות אלא לכלבים ואין פודין קדשים להאכילן לכלבים ואם לאחר פדיון גומר שחיטתו אם כן הו"ל לה חולין בצורה ואסורה זאכילה וי"ל דמי דאמר פדיון יו"לצו חוץ ויגמור שם שחיטתו: **והתנן שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרכסת הרי היא בחיה כלל דבריה.** *אין המשנה כן נשום מקום אלא דדייק לה מתניתין דהעור והרועב (למן קח): דתנן השוחט בהמה טמאה לעובד כוכבים ומפרכסת טמאה טומאת חולין *אלל לא טומאת נבלות *:

השוחרט בשנים או בנ' מקומות. פירש בקונטרס חמך כאלן וחזר והתחיל לחמך למעלה או למטה וקשה דאם אין רוב במקום אחד היאך שחיטתו כשרה ואם יש רוב במקום אחד א"כ שחיטה מפורעת כוכשין לשמו לאו חטוב שלמים אלא פסח פסול הוא שלא לשמו ששחטו לשום שלמים על חמץ חייב דמאכנע עשר ואילך כשמתחיל חמדי של בין הערבים אין שוחטין שום דבר על חמץ אפי' חמדי ואפי' שלמים. שמת מיה פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה כלומר לברא חטוב שלמים אצ"ל עקך שמו מפסח ושחטו לשום שלמים ולפיכך פטור (דהוי' כגון) ששחטו לשמו לאו חטוב שלמים אלא פסח פסול שכבר עבר זמנו של פסח שחטו קריל דאי גוונא פסח שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא במודע דלא בעי עקירה דכלא עקירה חטוב שלמים ואמאי פטור שחטו על חמץ ואמור ר' חיא בר גמרא אמר כן נזקקה מפי חבורה וכו' כלומר אמרו בחבורה של רבנן כגון שהיו בעלים מטאי מהים כלומר לאו כדסבירין דחבורה דאבד פסחו והפרישו ואחר תחתיו ונמצא במודע ושחטו על חמץ לשמו פטור דהוא דאי חייב דחטוב שלמים בלא עקירה אלא כגון שהיו בעלים מטאי מהים דגדנחו לפסח שני דסתמא לשמו קאי לפיכך פטור: ואי אמרת אינה לשחיטה אלא לבסוף כיון דשחט בה פורתא אידחי ליה מפסח כלומר אידחי ליה מפסח דאבד פסחו והפרישו ואידך סימן דא כי קא שחט שלמים קא שחט מחייב אצ"מ מדחיינין דפטור דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לפיכך כי התחיל לשחוט קבע ליה לפסח ולפיכך הוה ליה פסח פסול ופטור. א"ל אבבי נהי דאידחי ליה מפסח כו' כלומר (א) אפי'

פירש ז' או ג' מקומות כגון רוב הקנה למעלה ורוב הושט למטה ולפירושו לא משכחת שלשה מקומות: **בתיב רבי אלעזר שנים** אוהוין בסכין ושוחטין. לפירוש רבינו חננאל והשאלות לא צעי לשנוי דהכא כששחט האחד הרוב דהא משמע שהשחיטה כשרה על ידי שניה: **דלמא סמכי אהרדי ולא עבדי רובא.** לפירוש הקונטרס כל אחד לא ישחט רוב ולפירוש השאלות צין שניהם לא יעשו רוב: למתנו

פירש ז' או ג' מקומות כגון רוב הקנה למעלה ורוב הושט למטה ולפירושו לא משכחת שלשה מקומות: **בתיב רבי אלעזר שנים** אוהוין בסכין ושוחטין. לפירוש רבינו חננאל והשאלות לא צעי לשנוי דהכא כששחט האחד הרוב דהא משמע שהשחיטה כשרה על ידי שניה: **דלמא סמכי אהרדי ולא עבדי רובא.** לפירוש הקונטרס כל אחד לא ישחט רוב ולפירוש השאלות צין שניהם לא יעשו רוב: למתנו

פירש ז' או ג' מקומות כגון רוב הקנה למעלה ורוב הושט למטה ולפירושו לא משכחת שלשה מקומות: **בתיב רבי אלעזר שנים** אוהוין בסכין ושוחטין. לפירוש רבינו חננאל והשאלות לא צעי לשנוי דהכא כששחט האחד הרוב דהא משמע שהשחיטה כשרה על ידי שניה: **דלמא סמכי אהרדי ולא עבדי רובא.** לפירוש הקונטרס כל אחד לא ישחט רוב ולפירוש השאלות צין שניהם לא יעשו רוב: למתנו

סתימתא. שיש משנה וצרייתה הרבה שאמר ר' אלעזר זר' שמעון ורגילים התנאים לסדרן במשנה בשלשן סתם והאי סתמא דתוצא הוא נמי אמרה וגמרה גמיר לה ר' יוחנן מרביה דהא ר' אלעזר אמרה: **זכא אחד.** ולרצנן ליפלוג. ועוד לר' אלעזר גופיה ליפלוג כגון דשחטה חד גברא בתרי סודרי כנמאנע שחיטה זא חצרו ונטל סודרו פמראשו ועטפו כסודר אחר ומדלא מפליג ש"מ מרווייהו מיטמו דיטנה לשחיטה מתחלה ועד סוף: אלא. לא מתרן כרז יוסף אלא הכי תרין דתנא דפרה פסולה אינטריך ליה לפלוגי ולאשמועינן דלע"ג דנפסלה מיהו קודם פסולה מורת פרה עליה והעסקוין בה נעמלו ובהכשרה לא חש לאורויי אי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אי אינה אלא לבסוף:

ובמודע דלמו פטור. בשוחט הפסח על החמץ קאי דפרק תמיד נשחט (פסחים סג.) ומרבינן התם [סד.] לשאר זכחים ששחטן בפסח על החמץ שלוקה עליהן משום לא תשחט על חמץ^א וקאמר ר' שמעון שהשוחט פסח בתוך המודע כגון שאזכר צארכעה עשר ויהייה אחר תחתיו ומתאכל הראשון צמועד ושחטו לשמו על החמץ פטור דהא זכא פסול הוא דלא חוי שלא צומנו לשמו: **שלא נשמו.** דשחטו לשם שלמים: חייב. דפסח לאחר זמנו קרב שלמים וזה שנשחט לשלמים זכא כשר הוא ומדקמני שלא לשמו חייב מכלל דרישא דקמני לשמו פטור והיינו דשחטיה סתמא וסתמא קרי לשמו דאי לשמו דוקא קאמר הא סתמא חייב קשיא סיפא דלא מחייב ליה אלא בשלא לשמו צהדיא. וגרסינן

סתמא פטור: והוינן בה. בסתמא אמאי פטור: **הא סתמא שלמים הוא.** דנפקא לן מוצאת פסח לה' אלהיך לאו ובקריה (פסחים פסח קרב שלמים בפסחים דף ע.) וצמנמות (דף פג.) וצוצחים צפ"ק (דף ט.). **ש"מ.** מדקרי ליה בפסול דפסח בשאר ימות השנה צעי למיעקר שם פסח מיינה וכל כמה דלא עקר פסח הוא וכו' שחט ליה שלא צומנו הוי פסח פסול ומיפלג פליגי בה בפסחים (דף עג.) **וא"ר חייא בר גמלא נזקקה.** תשובה זו שאני משיב מפי חבורה ואמרו לעולם לא צעי עקירה והאי דמשמע דצעי עקירה: **כגון שהיו נעלים.** בפסח ראשון טמאי מתים ופסח זה לא נדחה מחמת איבוד אלא מחמת נעלים שנדחו מחמת טומאה בפסח שני והאי פסח חוי ליקרב צאייר הלכך צעי עקירה: **אי אמרת בשלמא ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אפסול ליה** דסתמיה הוי לפסח דתחלת שחיטה נמי פסלה: **אלא אי אמרת לא פסלה עד גמר שחיטה.** הא גמר שחיטה לאו פסח הואי דכיון דשחט ציה פורתא ולא איחזי לשהייה לפסח שני אידחי ליה מפסח וכיון דלא חוי לפסח הא אמרת דלשלמים קאי וגמר שחיטה ידיה לשלמים הואי וצפורתא קמא לא איפסל שחיטת פסח שלא צומנו דהא אינה לשחיטה אלא לבסוף: **לשם פסח קא שחט** ולאצא לחולין שאין לך מוס קצוע גדול מזה ודמיו לפסח דמיו (ויקרא כ.) והעמיד את הזהמה לפני הכהן והערין הכהן אותה וזו אין יכולה לעמוד על רגליה: **בשנים ושלושה מקומות.** שחמך כאלן וחזר והתחיל לשחוט למטה או למעלה: **מפורעם.** מגולה ונכרת דהיינו במקום אחד: **חן שחוט.** שחיטה דומיא דחן שאינו חותך צצ' מקומות: **צ' אוהוין צצין.** קס"ד צצ' סכינין אחד למעלה לצד הראש ואחד למטה לצד החזה: **בצפין אחד.** ומאי אחד למעלה ואחד למטה דנקטי סכינא צאלכסון: **אי הכי.** לשון קושיא הוא: שחמך

מסורת הש"ס

(א) פסחים סג., (ב) פסחים סד. ודף עג., (ג) לקמן קח.; (ד) ועין מוס' ערכין ד. ד"ה ולא ומוס' סוטה ד. ד"ה רב אשי., (ה) [נשל יט.]; (ו) [לקמן עמוד כז.]; (ז) [נשמות לד.]; (ח) [נדרים טז.]; (ט) [ועין מוס' צ"ק ע. ד"ה שחטתה.]; (י) [פרעה כשעולתן סימן קנל.];

תורה אור השלם

1. חץ שחוט לשונם מרמזה דבר בפיו שלום את דעודו ידבר ובקרבו ישימו ארבו: ירמיהו ט ז

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והתנן ובי אין המשנה כן וכו'. י"ל דמתניתין היא פ"ה מ"ג דמעילה דעמעויה דרבנן משום דמפרכס' זר העמדה והעברה. עין בכ"מ פ"ה מוס' ד"ה צטורי מוצא: **בא"ר אבא** לא שובאת נבילות. עין לקמן פ"ד ע"ה מוס' ד"ה צעין. וצ"ק טו ע"ה מוס' ד"ה שחיטה שח"ר. וסע ע"ב מוס' ד"ה בשוחט. ורבינן ד ע"ה מוס' ד"ה ולא:

מוסף רש"י

ובמודע לשמו פטור. בתוך הפסח אם השחט שחטו לפסח על החמץ פטור מלא תשחט. דפסח שלא צומנו לשמו פסול והוא לא שחיטה זאכיה ראויה (פסחים סג.). שלא לשמו. אלא לשם שלמים. חייב. דלכפי קאי והוא לא שחיטה ראויה וחיוב משום לא תשחט כפדי לאו דלא יראה ולא יתנא וזכא מלקות נמי דשחיטה (שם). הא סתמא פטור. אחר שחט, דלמרינן כל כמה דלא עקר שם פסח מיינה הוא פסח ושחטו בשאר ימות השנה ופסול ושחיטה שאינה ראויה היא (שם סד.). בעי עקירה. ולא אמרינן סתמיה שלמים הוא, ולגון צעיה הוא. כלומר ששחטן לה מהכא או לא (שם) נזקקה מפי חבורה. כולם הוור דכרז זה לאומרי מתני' דמשמע דצעי למיעקר שם פסח מיינה. כגון שהיו צעלין מואלין צארכעה עשר דסתמיה לשם פסח שני קאי שחיטה הכי צעי עקירה (שם). מפורעת. מגולה ונכרת, כמו (במדבר ה) ופרע את ראש האשה (לעיל יט.). ואוהוין בסכין ושוחטין. כהמה אחת (לקמן ל.).

שיטה מקובצת

אן וכו' יחיא בעי העמדה והעברה והתנן. ג"ב ע"י מוס' ערכין דף ד ע"א: **ס** מראשו ונטפו בסודר אחר. ג"ב ג"א ובגמרה: **ב** ש"מ מדקרי ליה זכא פסול: **ז** והתחיל לשחוט למטה או למעלה כגון שלא שהה שיעור שהיה בין מצחיה לשחיטה. שני כתי' יסון: בגליון רש"י כתי' יסון:

(א) נראה דל"ל לעולם דאיהה לשחיטה אלא בסוף וחי אמרת וכו'.